

בית משפט לענייני משפחה בקריות

בפני כב' השופט ניצן סילמן

תלה"מ 17-10-18283

התובע	פלוני ע"י ב"כ עו"ד מאיר אזוט
הנתבעת	אלמונית ע"י ב"כ עו"ד צחי זיסמן

נגד

פסק דין

1. תביעה לביטול חיוב האב בדמי מזונות "בזיקה לבג"צ 1709/15", כך על פי כתב התביעה, וככל הנראה הכוונה לבע"מ 1709/15 (הידוע בשמו של ההליך השני- בע"מ 919/15).
2. הצדדים היו נשואים זל"ז ומנישואיהם נולדו להם הקטינים ילידי 2002 ו- 2005. חיי הנישואין של הצדדים עלו על שרטון וביום XXX נערך ביניהם הסכם גירושין אשר קיבל תוקף פס"ד.
3. בין לבין התנהלו הליכים נוספים בעניין הקטינים, גם בנוגע להשתתפות הקטינים בחתונת האב, ובעניין חלוקת זמנים. ביום XXX, בתמ"ש 13-10-18007, התקבל תסקיר ממ.א. משגב הממליץ על אחריות הורית משותפת וזמני שהות נרחבים. המלצות התסקיר קיבלו תוקף פס"ד.
4. כחצי שנה חלפה וביום XXX הגיש התובע לעיל תביעה להפחתת מזונות. התובע ציין כי שכרו במקום העבודה פחת (למעשה לא עלה) אך את עיקר יהבו השליך על כך שחלוקת הזמנים הפכה להיות נרחבת, כדי משמורת משותפת.
5. ההליך הנ"ל התנהל בעצלתיים, אגב דחיות, עד אשר נשמעו הוכחות בתיק. **ביום 29/3/17 ניתן פס"ד**. בפסה"ד נכתב, ברחל בתך הקטנה, כי יש להביא בחשבון שהמשמורת על

הקטינים משותפת ומחצית מימות השבוע מכלכל האב את הקטינים ודואג לצרכיהם בעין.
(ראה לעניין זה סעיף 23 ב' לפסק).

6. דמי המזונות הופחתו, אם כי בשיעור לא גבוה, כאמור בפסק.
7. כ-3 וחצי חודשים חלפו וביום 19/7/17 ניתן פסק דינו של כב' ביהמ"ש העליון בבע"מ 919/15, במאוחד עם בע"מ 1709/15. אין חולק כי פסה"ד שינה את המצב המשפטי בהתייחס לתחולת דיני הצדקה על ההורים, אף בגילאים שבין 6 ל-15. על יסוד פסה"ד, וכן על יסוד טענה כי הבן הבכור עבר להתגורר אצל האב, וכי האם מתגוררת מגורי קבע עם צד ג' התומך בה, הוגשה התביעה.
8. הנתבעת ביקשה לסלק ההליך על הסף אך ראיתי לדחות הבקשה. ביום 14/1/18 אף הבהרתי כי אשקול מחדש טענות הסילוק, מהלך המועד הקבוע, והצעתי לב"כ לבוא בדברים על מנת לשקול סיכוי-סיכון.
9. ביום 25/3/18 נערך דיון. התובע אישר כי הבן הבכור חזר לחלוק זמני השהות עם ההורים כפי פסה"ד משמורת משותפת. הנתבעת טענה כי ספק אם ניתן יהיה להוכיח שינוי נסיבות לאור העובדה שמאז פסה"ד הקודם ועד הגשת ההליך כאן, חלפו כשלושה וחצי חודשים בלבד.
10. בפני ב"כ הצדדים ניתנה הצעה ובמקביל נקבע התיק לשמיעה. לצערי המו"מ לא עלה יפה. ביום 17/4/18 התבקש סעד זמני של הקפאת המזונות, סעד שנדחה בהחלטה מפורטת מיום 29/4/18.
11. הצדדים הגישו תצהיריהם. התובע טען בתצהירו לשלושה שינויי נסיבות- הראשון, כי הנתבעת מקבלת מלגות סיוע ללימודים מסגרת מקום עבודתה; השני- כי הבן שוהה עיקר זמנו (בניגוד למוצהר בדיון) אצל האב, ובפועל משמרתו אצל האב; השלישי- כי בן זוגה של הנתבעת עבר להתגורר עמה, חולק עמה הוצאות, ובכך מקטין נטל.
12. ביום 2/7/18 התקיים הליך שמיעה בתיק.
15. התובע טען בעדותו כי הבן שהה בביתו כחודשיים וחצי מחודש ספטמבר, והחל מחודש נובמבר נמצא אצלו כ- 85% מהזמן. בהמשך טען התובע כי הבן נמצא יותר בביתו כבר מחודש אפריל, וחרף שעומת עם סיכומיו בהליך קודם, שם העלה טענה דומה, טען כי אינו זוכר אם אכן הבן החל לבלות עיקר זמנו בביתו כבר בשלהי ההליך הקודם (עמ' 7)
16. התובע אישר בעדותו כי טענה למגורי הנתבעת עם בן זוגה עלתה גם בהליך קודם. (עמ' 8)

עוד עולה מעדות התובע, כי נכון להיום מתגוררים בביתו פחות אנשים, מאחר וילדיה של אשתו בגרו ועזבו (עמ' 12)

17. מר XXX, בן זוגה של הנתבעת העיד כי הוא מתגורר עימה מזה כשנה, אולם הם מנהלים חשבונות נפרדים, חתמו על הסכם ממון, וקיימת הפרדה רכושית ביניהם (עמ' 13). לטענת מר XXX, תורם חלקו בשיפוצים, עבודות גינון ומטלות הבית; מבצע קניות בנפרד עבורו ועבור בתו מנישואים קודמים שמגיעה מהלך זמני שהות (עמ' 14)

18. הנתבעת העידה כי סך הכנסותיה משכר ומזונות עומד על כ- 14,000 ₪ (עמ' 18), וכי היא ובן זוגה מתנהלים כלכלית בנפרד (עמ' 18,20).

בתום השמיעה ניתן צו לסיכומים, אולם הצדדים הודיעו כי הגיעו להסדר דיוני למתן פס"ד על יסוד הקיים בתיק. משכך נותר להכריע.

הדין

19. אין צורך להרחיב הדין המאפשר שינוי גובה המזונות עת קיים שינוי נסיבות; הרי רק לאחרונה נדון הנושא בין הצדדים כאן, וניתן פס"ד בנושא.

20. קושיה של ממש היא, האם מתן פסק דינו של כב' בית המשפט העליון בבע"מ 919/15 מהווה לעצמו שינוי נסיבות; בעקבות בע"מ 919/15 ניתנו מספר פסקי דין העוסקים בסוגיה

21. במספר פסקי דין התייחסו בתי המשפט בצורה עקיפה לשאלה אם די בבע"מ 919/15 על מנת להתערב בשיעור המזונות; בתמ"ש 29329-07-16 (כב' השופט שני), תמ"ש 61453-06-13 (כב' השופטת גולן תבורי), נקבע כי כעיקרון יחול הבע"מ על תיקים תלויים ועומדים (ומכלל זאת שומע אתה שלא יחול על תיקים שנסתיימו, ויש אפוא להוכיח שינוי נסיבות)

22. מעבר לפסקי הדין הנ"ל- ניתנו כמה וכמה פסקי דין מפורשים, של חברי, הקובעים ברחל בתך הקטנה כי אין די בשינוי ההלכה המשפטית, ויש צורך גם בשינוי נסיבות עובדתי

23. ראה לעניין זה תמ"ש 13751-02-17 (כב' השופט גורודצקי) תמ"ש 29972-07-16 (כב' השופטת קצב קרן) ותמ"ש 8390-10-17 (כב' השופטת שירה); **ראה במיוחד פסק דינה של כב' השופטת סנונית פורר בתמ"ש 38034-09-17 המתייחסת להלכת סולל בונה.**

24. רוב הפסיקה בערכאות המשפחה נחרצת באי ראיית הבע"מ לעצמו כשינוי נסיבות המאפשר התערבות; לאחרונה ניתן פסה"ד של כב' בית המשפט המחוזי בחיפה, שאינו מגדיר הבע"מ כשינוי נסיבות עצמאי, אלא כאפשרות לשינוי נסיבות, ("אולי") וכך באו הדברים ברמ"ש 18-05-39577-:

"בהחלטת בית המשפט העליון בבע"מ 1488/16 נאמר, כי לאחר מתן פסק דין בבע"מ 919/15 ויכל המבקש "אם יסבור... כי יש בו משום עילה לעיון מחדש בסוגיית המזונות שנפקו... לפנות לבית משפט לענייני משפחה בבקשה מחודשת של סוגיה זו".

בית המשפט העליון לא אמר או קבע כי הבחינה המחודשת תיעשה באותו הליך דווקא. לכן החלטת בית משפט קמא אינה מנוגדת להחלטתו, ודין טענותיו של המבקש בנדון להידחות. גם אין הגיון מחייב כי בחינת המזונות המחודשת תיעשה במסגרת ההליך המקורי, שהסתיים בצורה נכונה, בהתאם להלכה שהיתה קיימת באותו מועד.

שינוי ההלכה הוא מעין שינוי נסיבות שאולי מצדיק בחינה מחודשת של סוגיית המזונות,
אך ככל טענה לעילה חדשה עקב שינוי נסיבות דינה להתברר בתובענה נפרדת, חדשה, שתוגש לבית משפט קמא. " (ההדגשות הנוספות שלי- נ.ס.)

25. ודוק- חברי, כב' ס. הנשיא זגורי אף צעד מרחק רב יותר, עת סבר כי במקרים מסוימים, עת תחושת הצדק נותנת, ראוי להתערב בחיוב המזונות גם ללא הוכחה של שינוי נסיבות (ראה תמ"ש 12-07-17732; (השווה גם מציאות בלתי נסבלת- תמ"ש 02/57910 וכן 12-02-43053)

26. במקרה אחר ראיתי לכתוב כי יתכן ואפשר לראות בחיוב המזונות כחיוב חוזי, ולו מכללא ומשכך להמנע מלאכפו, ולו במלואו כאשר אכיפת החוזה אינה צודקת, מכוח הוראות חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה)- סעיף 3 (4). ראה למשל תמ"ש 09-03-5324.

27. בימים אלו ניתן פסק דינו של כב' השופט עובד אליאס בתמ"ש 16-03-4542 (פס"ד מיום 1/7/18); בפס"ד זה סבור כב' השופט אליאס, כי חרף הלכת סולל בונה, הדעת אינה נותנת להקים "דור ב" של אבות, לגביהם לא יחול הבע"מ, רק בשל העובדה כי ההליך אותו ניהלו בא לעולם והסתיים טרם בע"מ 919/15; לגישתו- בע"מ 919/15 מהווה שינוי נסיבות עצמאי!!

28. שני כיוונים במעי הסוגיה- מחד, עקרון יציבות, מניעת הצפת המערכת ושיקול גם של סופיות (אם כי סופיות מוגבלת גם על פי הלכות העבר); מנגד- תחושת צדק, הפליה בין אבות כאלו ואחרים.

29. לא זו אף זו- פתיחת הליכים להתדיינות מחודשת עלולה להביא אף לתביעות השבה (!) לגבי תקופות שעובר לבע"מ 919/15 ולפחות לתקופת התיישנות מזוונות על פי החוק (שנתיים). הדרא קושיה לדוכתא.

30. במחלוקת שנפלה בין חבריי, אנכי אזוב הקיר סבור כי ההכרעה (ואולי כהרגלי) טמונה בשביל זהב.

31. ראשית, סבורני כי אין מקום לאפשר דרישה רטרואקטיבית של השבת מזוונות; לא זו בלבד שקיים כלל של אי השבת מזוונות מקום בו אלו נאכלו ונצרכו, אלא שגם תיאורטית אין מקום להשבה; ממה נפשך- אם בע"מ 919/15 לעצמו מהווה שינוי נסיבות, בוודאי לא השתנו הנסיבות לפניו!

32. שנית- הפסיקה חזרה לא אחת על טענת מניפולציה בהתנהגות הורית כחלק מהשפעת בע"מ 919/15; יש לבחון לא רק חלוקת הזמנים הנטענת, אלא גם חלוקת הנטל בפועל (לא רק חלוקת לילות אלא אחריות הורית של ממש- רכישת ציוד בסיסי, ליווי ילדים בעת מחלתם, בחופשות ארוכות, בחגים וכיו"ב)

33. באיזון בין חשש המדרון החלקלק (מניפולציה), חשש הצפת ההליכים, ובין תחושת הצדק בהפליה בין אבות- שביל הזהב מחייב להותיר את דרישת שינוי הנסיבות על כנה, אם כי להוריד הרף הראייתי הנדרש בשינוי, וגם זאת- במקרה של חלוקה הורית שווה או קרובה.

34. בעוד עד הלום דרישות הפסיקה היו כי שינוי נסיבות מחייב להיות מהותי (הלכת פייגה- 363/81), היורד לשורש החיוב, שינוי שלא ניתן לצפותו, וכיו"ב, הרי לאור בע"מ 919/15 יש לאפשר לשינוי נסיבות קל משמעותית, לגישתי, להביא להתערבות בחיוב, **במיוחד בעת קיום הסדרי חלוקת זמנים שוויוניים או קרוב לכך.**

35. כמה וכמה טעמים לכך.

36. ראשית- טובת קטינים- מקום בו ההסדרים שוויוניים או קרובים לכך, ברי כי הטלת הנטל על צד אחד יכול ותהווה פגיעה ביכולתו לספק צרכים לקטינים. אין ספק כי בע"מ 919/15 התייחס לכך, וראה להחיל עקרונות של שוויון מטעמים של טובת קטינים

37. שנית- ההלכה המחייבת שינוי נסיבות דווקני לדעתי קבעה את שקבעה באיזון בין שאלת הסופיות ובין שאלת הצדק (בין לאור סעיף 3 (4) לחוק החוזים ובין מכוח סמכות טבועה); אין חולק כי בע"מ 919/15 משנה את נקודת האיזון של "תחושת הצדק" ולכן יש להגביר את ההתערבות (כלומר להקל בדרישת שינוי הנסיבות)

38. שלישית- לא רק צדק קונקרטי בין הצדדים אלא צדק בין אבות בכלל- קשה להלוס מציאות בה אבות מסוימים יהנו מהחלת עיקרון השוויון הגלום בבע"מ 919/15 ואבות אחרים לאו; מעין דור "א" ודור "ב".

39. רביעית- אין מקום להתייחס לאותה "מניפולציה" של חלוקת זמנים; טרם התערבות בחיובי מזונות יש לבחון לאורך זמן אם אכן מתבצעת חלוקת זמנים שמא מדובר רק בהצגה לצרכי מזונות; רק לאחר שיווכח בית המשפט כי מדובר בחלוקת זמנים אמיתית, ניתן יהיה לפנות ולדון בהחלת בע"מ 919/15, וזאת בשינוי נסיבות קל יותר מזה שהוגדר בפסיקה המקורית; ממילא הגברת מפגשים עולה בקנה אחד עם טובת קטינים ואם גם ההגברה של הקשר וחלוקת הזמנים נעשית לצרכי מזונות (כך נטען)- מתוך שלא לשמה יבואו לשמה.

40. אם כן- במחלוקת המשפטית סבורני כי במקרים של חלוקת זמנים שווה או קרובה לכך, בעיקר מטעמי צדק וטובת קטינים, יש עדיין לחייב בשינוי נסיבות, אך שינוי נסיבות קל משמעותית מזה שנדרש בעבר בפסיקה

היישום

41. לאחר בחינת טענות הצדדים, והראיות בהליך זה, נחה דעתי כי יש להתערב בגובה חיובי המזונות, וכי הוכחו שני שינויי נסיבות מהותיים (לא כל שכן "קלים יותר").

42. ראשית- שוכנעתי כי עיקר זמני השהות ביחס לבן מצויים בבית האב; למעשה משמש האב משמורן בפועל לבן, חרף חלוקת הזמנים השוויונית בין הצדדים; שנית- סבורני כי מגורי בן הזוג של האם בבית האם מצדיק אף הוא להתערב בחיוב המזונות.

43. אשר לשינוי הראשון- אין צורך להרחיב הדיבור; מדובר במציאות בה האב נושא בעיקר החיובים בעין עבור הבן ועדיין נדרש לשאת במזונותיו; עוול זה מצדיק לראות בהרחבה של חלוקת הזמנים (גם אם יחסית לנקודת הבסיס אינה רבה) כשינוי נסיבות

44. אשר לשינוי השני, יש להבהיר. בע"מ 919/15 מחייב בחינת הכנסות (מכל מקור שהוא) כשמדובר בהכנסה **פנויה**. הוראות הבע"מ מביאות לגישת רוב המלומדים להפחית מהכנסת כ"א מההורים את חלקו בהוצאות המדור עבור עצמו, וכן את צריכתו היחסית.

45. יוצא כי הקמת תא זוגי חדש, אשר בעבר לא היוותה שינוי נסיבות, יכול ותשמש תדירות יותר ויותר כשינוי נסיבות, שכן מרכיב המדור וההכנסה הפנויה משתנה משמעותית בהקמת אותו

תא משפחתי, מתוך הנחה כי צריכת החלק היחסי במדור ובצריכה האישית פוחתים משמעותית מקום בו קיים בן זוג.

46. לעניין רכיבי ההכנסה הפנויה- ראה מאמרו של פרופסור ליפשיץ וגב' ענת ליפשיץ "מזונות ילדים בגילאים 6 עד 15, במצבי משמורת משותפת? מבט פרשני וגישורי בעקבות בע"מ 919/15".

47. במקרה בפנינו, חרף טענות הנתבעת בקדם המשפט כי אינה מתגוררת עם בן הזוג באופן קבוע, וחרף טענות דומות שהועלו בהליך הקודם, הוכח כאמור לעיל כי הנתבעת ובן זוגה מיסדו קשר של ממש. לעניין חלוקת הזמנים- רואה אני להעדיף עדות האב על פני עדות האם, במיוחד לאור אינספור הצילומים בנושא (וחבל שדברים הגיעו לכדי כך). יוצא כי הוכחו בפני שני רכיבים- הן מגורי האם עם בן זוג, והן חלוקת זמנים מהותית אצל האב ביחס לבן, כששניהם יחד (ואולי אף לחוד) מהווים שינוי נסיבות.

48. המשמעות- מקום בו נקבע כי חלו שינויי נסיבות, נפתח הפתח להתערבות בגובה המזונות; משנפתח הפתח (פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של היכל), ניתן להחיל העקרונות והחישובים כאמור בבע"מ 919/15.

49. הכנסת הצדדים זהה ועומדת על כ- 11,500 ₪ נטו. יחד עם זאת, יש להתחשב בכך כי לאשתו של התובע, מפאת מצבה הבריאותי, אין הכנסה. מנגד, בן זוגה של הנתבעת, חרף שסירב להצהיר אודות גובה הכנסתו, טען בסיום עדותו כי שכרו היומי עומד על סך של 700 ₪, ודי בכך כדי להסיק על רמת הכנסה הגבוהה מהכנסת הצדדים.

50. חלוקת הזמנים של הבת שווה, וכאמור לעיל שוכנעתי כי הבן שווה עיקר זמנו אצל האב ביחס של 20-80.

51. אני מעריך צרכי הקטינים תלויי שהות בסכום של 2,200 ₪ לקטין. משכך, בהתחשב ביחס ההכנסות (50-50) וביחס חלוקת הזמנים, הרי שכל אחד מהצדדים נושא בעין צרכי הקטינה, ובכל הנוגע לבן – משנושא האב ב- 80% מצרכיו בעין, על האם לשלם לאב דמי מזונות בגינו בסכום 660 ₪.

52. יחד עם זאת, אין חולק כי האם היא ההורה המרכז בחיי הקטינים, ומשאומד אני צרכי הקטינים שאינם תלויי שהות בסכום של 500 ₪ לחודש לקטין, למעשה על האב לשלם לאם הפרש מזונות בסכום 340 ₪ לחודש בגין שני הקטינים (1,000 ₪ צרכים שאינם תלויי שהות בניכוי 660 ₪ מזונות האם בגין הבן).

קביעת הצרכים שאינם תלויי שהות על הצד הנמוך, נובעת בין היתר מכך כי רכיב המדור משמעותי פי כמה וכמה אצל האב, אף ללא קשר להשתתפות בן הזוג או אשת האב (ראה לעניין זה הקביעות בפסק הדין הקודם בין הצדדים). למעשה ראוי היה לקבוע צרכים שאינם תלויי שהות בסכום כמעט כפול, אך חישובי ההכנסה הפנויה היו משתנים לאור הוצאות מדור גבוהות משמעותית אצל האב (כהכנסה פנויה). יש להביא גם בחשבון כי האם התחייבה לשאת לבדה בהוצאות החינוך. זהו טעם נוסף לאי חיוב האם בהוצאות בהיקף נרחב יותר.

53. החיוב יעמוד אפוא ע"ס 340 ₪ לחודש עבור **שני הקטינים**; הפחתת המזונות הינה מהיום ואילך. איני רואה מקום להשבה בנסיבות דנן. מענק הלימודים וגמלאות המל"ל יועברו לאם כהורה מרכז.

54. דמי המזונות יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן, ויתעדכנו מדי 3 חודשים.

55. מעבר לאמור, יתר סעיפי ההסכם שאושר בין הצדדים משנת 2009 יעמדו על כנם.

56. לאור ההסדר הדיוני- אין צו להוצאות; המזכירות תשגר לצדדים ותסגור ההליך.

ניתן היום, כ' אב תשע"ח, 01 אוגוסט 2018, בהעדר הצדדים.

ניצן סילמן, שופט

ניתן לפרסם בהשמטת פרטים מזהים